



کار و کوشش تا بی‌نیازی

وقتی به گذشته‌ی خود فکر می‌کرد، به یاد می‌آورد که چه روزهای سختی را پشت سر گذاشته است. روزهایی بود که حتی نمی‌توانست غذای خانوادگی خود را فراهم کند. او یکی از یاران پیامبر(ص) بود. وقتی به علت فقر از همه‌جا ناامید شده بود، به پیشنهاد همسرش تصمیم گرفت که به نزد پیامبر(ص) برود و از ایشان کمک بخواند.

زمانی که به حضور پیامبر رسید، قبل از آن که چیزی بگوید، پیامبر (ص) به او گفت: «هر کس از ما کمکی بخواهد ما به او کمک می‌کنیم، ولی اگر از کسی کمک نخواهد و در کار کردن بیش‌تر بکوشد، خداوند نیازش را برطرف می‌کند.»

مرد چیزی نگفت و به خانه برگشت و دوباره‌ی سخنان پیامبر (ص) فکر کرد ولی هیچ تلاشی نکرد. به‌ناچار، دوباره نزد پیامبر رفت و همان سخنان را شنید و وقتی برای بار سوم نزد پیامبر رفت، باز هم پیامبر گفته‌های قبلی خود را تکرار کرد. مرد این بار امیدوار شد و با ایمان به خدا تصمیم گرفت که بکوشد و کاری به‌دست آورد.

او با خودش فکر کرد که من چه کاری می‌توانم انجام دهم. به‌نظرش رسید که می‌تواند به صحرا برود و هیزم جمع کند و بفروشد. فردای آن روز، صبح زود از منزل بیرون رفت و با کوشش بسیار، در صحرا هیزم جمع‌آوری کرد و آن‌ها را فروخت



و با پول آن، مقداری غذا خرید و خوشحال به خانه برگشت.

روزهای دیگر هم این کار را ادامه داد تا این که با کار و تلاش بیش‌تر، وضع زندگی‌اش کم‌کم بهتر شد و از دیگران بی‌نیاز گردید. روزی رسول اکرم (ص) او را دید و با خوشرویی فرمود: «گفته بودم که هر کس کار و کوشش کند، خداوند نیازش را برطرف خواهد کرد.»

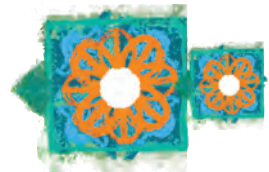
در دین اسلام کار کردن ارزش زیادی دارد و از بهترین عبادت‌هاست. کسی نباید چیزی را بدون زحمت از دیگران بخواهد؛ چون این کار بسیار ناپسند است.

سخنی از پیامبر (ص)



کسی که از دسترنج و تلاش خود زندگی‌اش را اداره کند، در قیامت با پیامبران هم‌نشین و مانند آنان پاداش می‌گیرد.

پاسخ دهید



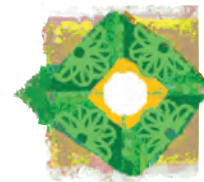
پیامبر (ص) در مورد کار و کوشش چه فرموده است؟

کامل کردن عبارت‌ها



- ۱- در دین اسلام، ارزش زیادی دارد و از بهترین عبادت‌هاست.
- ۲- بدون زحمت، چیزی را از دیگران خواستن بسیار است.

جست و جو در درس



| شماره | پیام‌های اصلی درس |
|-------|-------------------|
| ۱ | |
| ۲ | |
| ۳ | |
| ۴ | |

جمله‌ها را آن‌طور که می‌خواهی ادامه بده.



- من دوست دارم در آینده شغل
.....
- کار کردن باعث می‌شود تا
.....

با راهنمایی معلّم در کلاس انجام بده.

در مورد مشاغل مختلف و خدماتی که به وسیله‌ی این مشاغل به جامعه داده می‌شود، با دوستان گفت‌وگو کن.

فعّالیت ویژه

جدول زیر را کامل کن.

انسان‌هایی که کار و تلاش می‌کنند، در زندگی...

۱-

۲-

۳-

انسان‌هایی که کار و تلاش نمی‌کنند، در زندگی...

۱-

۲-

۳-

فَعَالِيَّتْ پِيشْنَهَادِي مَعَلِّم

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جست و جو در آیات قرآنی

آیات زیر را بخوانید و به معنای آن‌ها توجه کنید.

وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ.

و برای انسان غیر از آنچه تلاش کرده، پاداشی نیست.

(سوره ی نجم، آیه ۳۹)

وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا.

و او (خدا) کسی است که شب را برای شما پوشش و خواب را استراحت و روز را [زمان] برخاستن [برای کسب و کار] قرار داد.

(سوره ی فرقان، آیه ۴۷)

وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا.

و روز را برای تلاش و کسب روزی قرار دادیم....

(سوره ی نبا، آیه ۱۱)

تمرین ۱: کلمه‌های زیر را بخوانید.

| | | | | |
|---------|------|-------|-----------|---------------|
| لِ | بَا | سَاءً | لِبَاساً | |
| نُ | شُو | رَأً | نُشُوراً | |
| جَا | عَدَ | نَا | جَعَلْنَا | |
| لِئَلَّ | إِنْ | سَا | نِ | لِلْإِنْسَانِ |

تمرین ۲: با توجه به معنای آیات، کدام آیه بیانگر اهمیت سعی و تلاش است؟ با علامت ✓ مشخص کنید.

وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ.



و بهترین پاداش‌ها نزد خداوند است.

(سوره آل عمران، آیه ۱۹۵)

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى.



و برای انسان غیر از آنچه تلاش کرده، پاداشی نیست.


(سوره نجم، آیه ۳۹)



گردن بند با برکت

پیرمردی گرسنه و خسته وارد مسجد شد. لباس پاره و کهنه‌ای پوشیده بود. نزد پیامبر رفت و گفت: «ای پیامبر، گرسنه‌ام، به من غذا بده؛ لباس مناسبی ندارم، به من لباس بده؛ احتیاج به کمک دارم، کمک کن.» حضرت محمد (ص) فرمود: «الان چیزی ندارم که به تو بدهم. به خانهای دخترم فاطمه برو. او به تو کمک می‌کند.» پیرمرد به خانهای حضرت فاطمه (س) رفت و حرف‌هایی را که پیامبر گفته بود، به ایشان هم گفت. حضرت فاطمه (س) بسیار مهربان و بخشنده بود. او گردن بند خود را از گردن باز کرد و به پیرمرد داد و گفت: «این گردن بند را بفروش و با پولش برای خود غذا و لباس بخر و نیاز خود را برطرف کن.» پیرمرد گردن بند را گرفت و پیش پیامبر برگشت؛ گردن بند را نشان داد و گفت: «ای پیامبر، دخترم این گردن بند را به من داده تا بفروشم.»





یکی از دوستان پیغمبر که عمار نام داشت، حرف‌های پیرمرد را شنید و گفت :
«من این گردن‌بند را از تو می‌خرم.» سپس مقداری پول، غذا و لباس و یک اسب به
او داد. پیرمرد با خوشحالی به خانهای خود بازگشت. عمار گردن‌بند را به خدمتکارش
داد تا آن را به پیامبر بدهد.

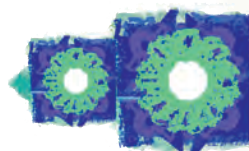
خدمتکار نزد پیامبر رفت و گردن‌بند را به ایشان داد و ماجرا را تعریف کرد. پیامبر
هم به او گفت : «ای خدمتکار، این گردن‌بند را به دست دخترم، فاطمه، برسان.»
خدمتکار نزد حضرت فاطمه (س) رفت و گردن‌بند را به ایشان داد و ماجرا را
تعریف کرد. حضرت فاطمه (س) نیز گردن‌بند را گرفت و به خدمتکار گفت : «من تو
را در راه خدا آزاد می‌کنم؛ از این به بعد، دیگر خدمتکار کسی نیستی. برو و آزاد
زندگی کن.» آن خدمتکار گفت : «خدایا، چه گردن‌بند با برکتی! باعث انجام این همه
کار خوب شد و در آخر به دست صاحبش برگشت.»

سخنی از پیامبر (ص)



— خداوند بخشنده است و بخشش را دوست دارد.

کامل کردن عبارت‌ها



— حضرت فاطمه (س) بسیار مهربان و بود.

جست و جو در درس



| پیام‌های اصلی درس | شماره |
|-------------------|-------|
| | ۱ |
| | ۲ |
| | ۳ |
| | ۴ |

جمله‌ها را آن‌طور که می‌خواهی ادامه بده.



• دوست دارم چیزی را به دیگران ببخشم که

.....

• وقتی چیزی را به کسی هدیه می‌کنم

.....



با راهنمایی معلّم در کلاس با دوستان گفت و گو کن.

— چگونه می توانیم به افرادی که نیازمند هستند کمک کنیم؟

فعالیت ویژه

در مورد ویژگی های اخلاقی حضرت فاطمه (س) مطالبی را تهیه کنید و در کلاس بخوانید.

فعالیت پیشنهادی معلّم

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جست و جو در آیات قرآنی

آیات زیر را بخوانید و به معنای آن‌ها توجه کنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ ...

ای مؤمنان، از آنچه خداوند به شما روزی داده است، ببخشید ...

(سوره بقره، آیه ۲۵۴)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ ...

ای مؤمنان، از بهترین‌هایی که به‌دست آورده‌اید و از زمین برای شما فراهم کرده‌ایم، انفاق کنید ...

(سوره بقره، آیه ۲۶۷)

... فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ.

... از بین شما افرادی که ایمان آوردند و بخشیدند، (در جهان آخرت) برای آن‌ها پاداش بزرگی است.

(سوره حدید، آیه ۷)

تمرین ۱: کلمه‌های زیر را بخوانید.

| | | | | |
|------|------|------|-----|---------------|
| رَ | زَقْ | نَا | كُم | رَزَقْنَاكُمْ |
| كَ | بِ | رُ | | كَبِيرٌ |
| كَ | سَبْ | تُمْ | | كَسَبْتُمْ |
| أَنْ | فِ | قُوا | | أَنْفَقُوا |

تمرین ۲: با توجه به معنای آیات، کدام آیه بیانگر انفاق و بخشش است؟ با علامت ✓ مشخص کنید.

... فَأَلْذِنَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ أَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ. ☐

... از بین شما افرادی که ایمان آوردند و بخشیدند، (در جهان آخرت) برای آنها پاداش بزرگی است.

(سوره‌ی حدید، آیه‌ی ۷)

... وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ. ☐

... و خداوند به آنچه انجام می‌دهید، آگاه است.

(سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۵۳)



درس شانزدهم درآمد^۱ حلال

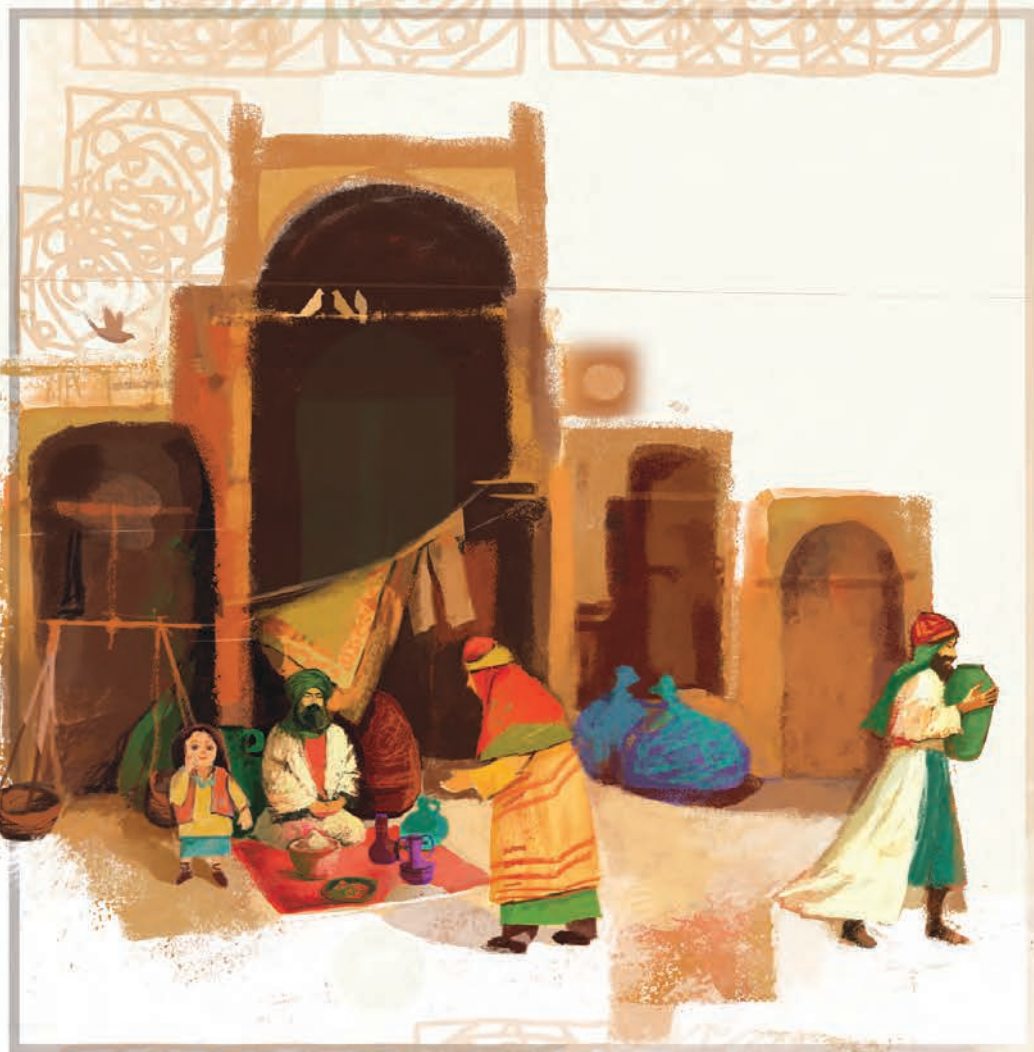
روزی پیامبر گرامی ما، حضرت محمد (ص)، نزد اصحابش^۲ نشسته بود و برای آنها صحبت می‌کرد. ایشان فرمودند: «ای یاران من، بعضی از مردم نماز می‌خوانند، روزه می‌گیرند، خدا را عبادت می‌کنند ولی در روز قیامت، خداوند این کارهای خوب را از آنان قبول نمی‌کند.» یکی از اصحاب پیامبر (ص) پرسید: «یا رسول الله، چرا خدا این همه کارهای خوب را از این عده قبول نمی‌کند؟ مگر چه کار بدی انجام داده‌اند؟»

حضرت محمد (ص) فرمود: «چون این مردم در زندگی خود از مال حرام استفاده می‌کنند؛ به همین جهت، خدا هیچ‌کدام از عبادت‌های آنها را قبول نمی‌کند و آنان در آخرت به مجازات کار خود می‌رسند.»

انسان باید در زندگی از راه‌های درست درآمد به‌دست آورد و زندگی خود را اداره کند. به درآمدهایی که از راه درست به‌دست می‌آیند، درآمد «حلال» می‌گویند. خداوند کسانی را که درآمد حلال دارند، دوست دارد و به مال آنها برکت می‌دهد؛ ولی اگر کسی روزی خود را از راه‌های نادرست به‌دست آورد، درآمد او «حرام» است و خداوند این افراد را در جهان آخرت مجازات خواهد کرد.

۱- پول به‌دست آمده از راه کار و کوشش

۲- یارانش



اکنون برای آشنایی بیشتر با انواع درآمدهای حرام به چند نمونه اشاره می‌کنیم :

• دزدی

اگر کسی بدون رضایت و اجازه، از مال دیگری استفاده کند و آن شخص راضی به این کار نباشد، این عمل دزدی به حساب می‌آید.

• ربا

وقتی کسی مقداری پول به دیگری قرض می‌دهد و موقع پس گرفتن پول، بخواهد بیش‌تر از آن‌چه را که قرض داده بگیرد به این عمل ربا می‌گویند.

• رشوه

به پول یا چیزی که در برابر انجام گرفتن کاری غیرقانونی یا حرام به کسی می‌پردازند رشوه می‌گویند.

• احتکار

«انبار کردن اجناس مورد نیاز مردم و فروختن آن‌ها به چند برابر قیمت در زمان کمیابی آن کالا».

کسب درآمد از راه حرام نتایج بسیار بدی در دنیا و آخرت دارد. خدایا، به ما کمک کن تا روزی خود را از راه حلال و درست به‌دست آوریم.

سخنی از پیامبر (ص)



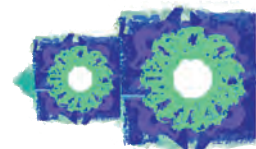
بهترین کارها کسب (درآمد) حلال است.

پاسخ دهید



- ۱- خداوند عبادت چه کسانی را قبول نمی‌کند؟
- ۲- منظور از درآمد حلال چیست؟
- ۳- دو نمونه از درآمدهای حرام را نام ببرید.

کامل کردن عبارت‌ها



- ۱- اگر کسی بدون اجازه و رضایت از مال دیگری استفاده کند، این عمل به حساب می‌آید.
- ۲- وقتی کسی مقداری پول به دیگری قرض می‌دهد و موقع پس گرفتن پول، بیش‌تر از آن‌چه را که قرض داده بگیرد به این عمل می‌گویند.



جست و جو در درس



| شماره | پیام‌های اصلی درس |
|-------|-------------------|
| ۱ | |
| ۲ | |
| ۳ | |
| ۴ | |

جمله را آن‌طور که می‌خواهی ادامه بده.



- من بدون اجازه
.....
.....

با راهنمایی معلّم در کلاس جدول زیر را کامل کن.

| درآمدهای حلال | درآمدهای حرام |
|---------------|---------------|
| ۱- | ۱- |
| ۲- | ۲- |
| ۳- | ۳- |

فعّالیت ویژه

علاوه بر مواردی که در درس آمده است با کمک بزرگترها بیان کنید که چه موارد دیگری باعث کسب درآمدهای حرام می شود.

فعّالیت پیشنهادی معلّم

.....

.....

.....

.....

جست و جو در آیات قرآنی

آیات زیر را بخوانید و به معنای آن‌ها توجه کنید.

وَ أَقِمُْوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ.

و موقع وزن کردن انصاف داشته باشید و کم فروشی نکنید.

(سوره‌ی رحمان، آیه‌ی ۹)

... وَ أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَ حَرَّمَ الرِّبَا... .

... و خداوند خرید و فروش را حلال کرده و ربا را حرام کرده است... .

(سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲۷۵)

وَ إِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ.

و هنگامی که (کم فروشان) به دیگران پیمانه می‌دهند یا وزن می‌کنند، کم می‌دهند.

(سوره‌ی مطففین، آیه‌ی ۳)

تمرین ۱: کلمه‌های زیر را بخوانید.

| | | | |
|--------|------|------|-------------|
| بِأَلْ | قِسْ | طِ | بِالْقِسْطِ |
| حَزْ | رَ | مَ | حَرَّمَ |
| يُخْ | سِ | رُو | يُخْسِرُونَ |
| أَ | قِ | مُوا | أَقِمْوْا |

تمرین ۲: با توجه به معنای آیات، کدام آیه بیانگر حلال — حرام است؟ با علامت ✓ مشخص کنید.

... وَ أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَ حَرَّمَ الرِّبَا... .



... و خداوند خرید و فروش را حلال کرده و ربا را حرام کرد....

(سوره بقره، آیه ۲۷۵)

... وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ.



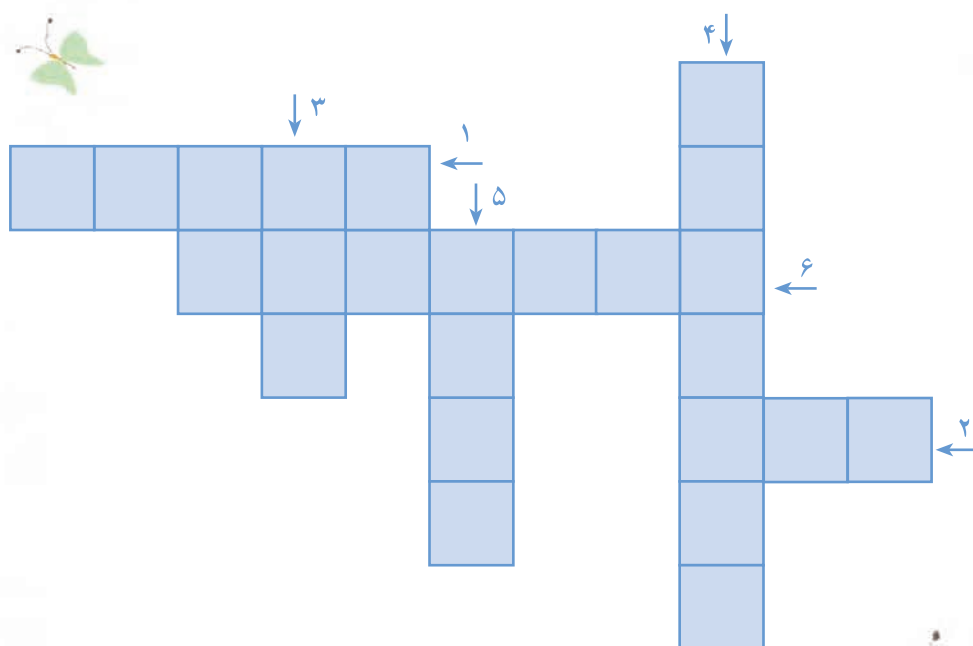
... و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

(سوره آل عمران، آیه ۱۳۴)

با مشورت هم جدول حل کنیم.

- ۱- در مسافرت، نمازهای چهار رکعتی را می خوانیم.
- ۲- نمازی که در وقت خود به جا آورده نشود.
- ۳- در دین اسلام، یکی از بزرگ ترین عبادت هاست.
- ۴- در درس «گردن بند با برکت» به دو صفت بخشنده گی و حضرت فاطمه (س) اشاره شد.
- ۵- در آمدی که از راه درست به دست آید، درآمد نام دارد.
- ۶- خداوند عبادت کسانی را که درآمد خود را از به دست می آورند، نمی پذیرد.





مناجات

ای خدای من تو را سپاس می‌گویم که مرا یاری کردی تا این سال تحصیلی را با موفقیت به پایان برسانم.

ای خدای بخشنده، از تو می‌خواهم که مرا یاری کنی تا هرگز خطایی نکنم و اگر از روی نادانی خطایی از من سر زد، مرا به بزرگواریت ببخشی.

ای خداوند توانا، از تو می‌خواهم که مرا یاری کنی تا در زندگی به راهی بروم که رضایت و خشنودی تو در آن است تا در جهان آخرت، که وعده‌ی تو پس از مرگ است، سربلند باشم.

ای خداوند مهربان، از تو می‌خواهم که مرا یاری کنی تا پیامبر و امامان خود را



به خوبی بشناسم و از دستورات آنها پیروی کنم.
ای خداوند دانا، از تو می‌خواهم که مرا یاری کنی تا همیشه تو را عبادت کنم و نماز
خود را هرگز فراموش نکنم و آن را از هر کار دیگری مهم‌تر بدانم.
ای خداوند روزی‌دهنده، از تو می‌خواهم که مرا یاری کنی تا روزی حلال به دست
آورم و از آن، در راه کمک به نیازمندان، انفاق کنم.
ای خدای من، دلم را به نور قرآن روشن کن و به وسیله‌ی آن، مرا از همه‌ی بلاهای دنیا
حفظ کن.

آمین یا رب العالمین

